Na początku była jedna Muza...

Po grecku Mousa, Μοῦσα, bogini opiekuńcza aojdów, wędrownych pieśniarzy-poetów, którzy od pradawnych czasów przy akompaniamencie kitary lub formingi opiewali czyny bogów i herosów.

W nazwie "mousa" tkwi prawdopodobnie "pamięć", gdyż starożytni śpiewający poeci śpiewali z pamięci zanim zaczęto uwieczniać przekazy na piśmie i zanim ludzie nauczyli się czytać. Stąd (jak pisze Homer) każda pieśń zaczynała się wezwaniem do Muzy, Pani Pamięci. I zapewno dlatego też Mnemosyne ("Pamięć") została matką muz, gdy zaczęło ich być więcej. Ojcem był Zeus. Muzy razem z bogami zasiadały do uczt na Olimpie, na ziemi zaś przebywały m.in. na Parnasie koło Delf. Tu tańczyły i śpiewały pod przewodnictwem opiekuna Sztuki, Apollina Muzagety (Mousagetes - Przewodnik Muz).

Jeśli jednak jakiś śmiertelnik chciałby się z nimi zmierzyć, to przegra tak czy tak, bo nawet jeśli wygra, będzie srodze ukarany (tak np. syreny straciły za karę pierze).

Każda z muz ma swoje atrybuty, oto muzy, ich działki i ich atrybuty - w kolejności przedstawionym na załączonej ilustracji wykonanej przez Andrea Mantegnę (ur. ok. 1431-1506):

Kaliope (gr. Kalliope, Καλλιόπη, "Pięknogłosa"*) - muza poezji epickiej, filozofii i retoryki (z tabliczką i rylcem)

Urania (gr. Οὐρανία, "Odniebna") - muza astronomii i geometrii (z cyrklem i kulą)

Terpsychora (gr. Terpsichore, Τερψιχόρη od terpso, τερπέω - radość, choros, χορός - taniec, "Radosnotańcząca") - muza tańca, matka syren (z lirą i plektronem, kostką do szarpania strun)

Erato (gr. Ἐρατώ, "Miłośnica") - muza poezji miłosnej i muzyki (z małą lirą)

Polihymnia (Πολυύμνια, lub Polymnia, Πολυμνία, "Wielośpiewna") - muza sakralnej pieśni chóralnej (bez atrybutów, pogrążona w myślach)

Talia (Thaleia, Θάλεια, "Rozkwitła") - muza komedii i poezji pasterskiej (z maską komiczną, kijem pasterskim i wieńcem bluszczowym)

Melpomena (gr. Melpomene, Μελπομένη, "Śpiewająca") - muza śpiewu, tragedii i pieśni żałobnych (z maską tragiczną)

Euterpe (Εὐτέρπη, "Dobroucieszna") - muza pieśni lirycznej, gry na flecie i chóru tragicznego (z aulosem, podwójnym fletem-piszczałką, najpopularniejszym instrumentem muzycznym starożytnej Grecji)

Klio (Kleio, Κλειώ, "Sławiąca") - muza opiewania bohaterskich czynów i spisywania historii, matka Hiacynta, kochanka Apolla (ze zwojem papirusu)

dziesiąty u Mantegny to sam Apollo (Apollon, Ἀπόλλων), syn Zeusa i Leto, brat-bliźniak Artemidy, jeden z dwunastu bogów Panteonu, bóg światła i wiosny, sztuki leczenia i sztuki wróżenia oraz sztuk wszelakich, muzyki, poezji i śpiewu (z lirą, łukiem i wieńcem laurowym).

*imiona muz przetłumaczyłam wedle swojego uznania, żeby było wiadomo, co oznacza greckie imię dosłownie, za moją głową: **Terpsihora** i **Uranija**... Melpomena itd.